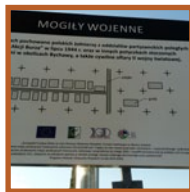

mieszkańcy

O DOKONANIACH
IV-LIGOWEGO
GRANITU

historia

OZNAKOWANIE
MIEJSC
HISTORYCZNYCH

szkoły

WYBRANO PATRONA
SZKOŁY PODSTAWOWEJ
W BYCHAWIE

Głos Ziemi Bychawskiej

MIESIĘCZNIK GMINY BYCHAWA

listopad 2019 nr 7 (303)

ISSN 1429-1932

Bychawskie
obchody
101. rocznicy
odzyskania
niepodległości

Ignacy Jan
Paderewski

Józef
Piłsudski

Roman
Dmowski

Wincenty
Witos

OKŁADKA:
2019-11-11 fot. Marek Matysek.
Zdjęcia archiwalne ze strony
www.wikipedia.org

SAMORZĄD

4	Polskie drogi do niepodległości	8	Gminny Dzień Edukacji Narodowej 2019
4	Bychawskie obchody 101. rocznicy odzyskania niepodległości	8	Nowe place zabaw w gminie Bychawa
6	Mieszkańcy pytają	9	Z życia projektu „Aktywny Senior”
6	Inwestycje w gminie Bychawa	9	Z życia projektu „Przyjdź, Zapytaj – Profilaktyczny Program dla Rodzin”

MIESZKAŃCY

10	Zaraszów na podium podwójnie	14	Regionalne odkrycie. Helena Zofia Cholszewska – poetka z Bychawki
10	Święto Niepodległości przy siatce	14	Po co nam biblioteka?
10	O dokonaniach IV-ligowego Granitu	15	Zaproszenie na wykład <i>Jem, aby żyć... żyję, aby jeść?</i>
11	Do końca roku mieszkańcy gminy Bychawa mają możliwość wykonania darmowego i anonimowego testu na obecność wirusa HCV	15	Byłem gościem Festiwalu NNW w Gdyni
12	I Forum Kół Gospodyń Wiejskich z powiatu lubelskiego	16	Zawodniczka UKP Bychawa Łucja Frączek najlepszą zawodniczką podczas XVII Otwartych Zawodów Pływakich o Puchar Wójta Gminy Garwolin!
12	Słów kilka o spotkaniu podsumowującym projekt „Ocalić od zapomnienia – z kart historii naszej małej ojczyzny”	16	Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego
		17	Gminne Igrzyska Dzieci i Młodzieży w pływaniu

GŁOS REGIONALISTÓW

18	Geneza i rozwój lecznictwa publicznego w Bychawie na początku XX w.	19	Oznakowanie miejsc historycznych w Bychawie zakończone!

SZKOŁY

20	Szkoły podstawowe otrzymały nowoczesne pomoce dydaktyczne	22	Majdanek „Los Nasz Dla Was Przestroga”
20	Wybraliśmy patrona!	22	Ogólnopolski Dzień Przedszkolaka
21	Podróże kształcą!	23	Mały przedszkolak o wielkim sercu!
22	Patriotyczny dzień w przedszkolu		

www.bychawa.pl

[www.twitter.com/bychawaPL](https://twitter.com/bychawaPL)

www.youtube.com/user/bychawaPL

www.facebook.com/Bychawa

www.instagram.com/bychawa.pl

Wydawca GMINA BYCHAWA

Redaktor naczelna Sylwia Paćkowska (SP)

Layout i tamanie tekstu Marek Matysek (MM)

Nakład 2000 egz. | ISSN 1429-1932

Adres: Redakcja „Głosu Ziemi Bychawskiej” 23-100 Bychawa, ul. Partyzantów 1 tel. 815 660 144, 815 660 004 w. 46

Kontakt gazeta@bychawa.pl Strona www.bychawa.pl
Dyżury redakcji petnione są codziennie (pon.-pt.) w godz. 7.30-15.30

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i redakcji tekstów oraz zmiany tytułów.

Konkurs plastyczny na projekt kartki pocztowej Gminy Bychawa Boże Narodzenie 2019 – zaproszenie

Kontynuując piękną gminną tradycję, serdecznie zapraszam do wzięcia udziału w XXVII edycji Konkursu plastycznego na projekt świątecznej kartki pocztowej Gminy Bychawa Boże Narodzenie 2019. Co roku na nasze zaproszenie odpowiadają wszystkie szkoły i przedszkola znajdujące się na terenie naszej gminy. Co roku, również, otrzymujemy wiele pięknych projektów kartek, za które serdecznie dziękujemy.

Główną nagrodą w tej edycji konkursu, będzie, podobnie jak w ubiegłych latach, publikacja wydawnicza najpiękniejszej kartki. Autorzy prac najwyższej ocenionych przez komisję zostaną uhonorowani wyróżnieniami w postaci dyplomów i upominków.

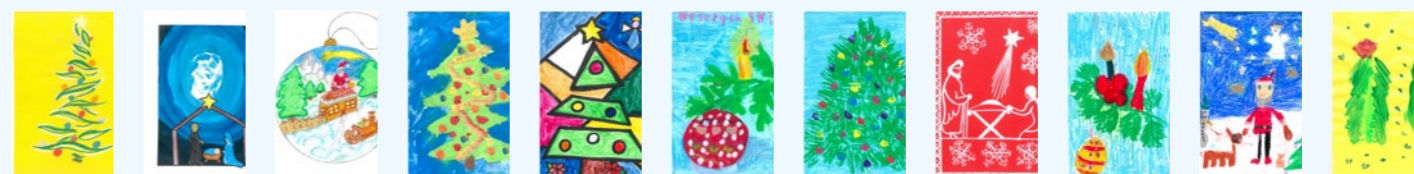
Termin zgłaszania projektów upływa 29 listopada 2019 roku.

Regulamin konkursu dostępny jest na stronie internetowej Gminy Bychawa www.bychawa.pl.

Serdecznie zapraszam do wzięcia udziału w konkursie,

Janusz Urban
burmistrz Bychawy

Drzewka w akcji „Oddaj makulaturę, a dostaniesz drzewko” rozeszły się jak świeże bułeczki

Pierwsza edycja bychawskiej akcji „Oddaj makulaturę, a dostaniesz drzewko” zakończyła się absolutnym sukcesem! Zainteresowanie było ogromne! Mieszkańców chętnych do zamiany papierowych odpadów na roślinkę było tak wielu, że... zabrakło nam drzewek.

Dzięki wspaniałej postawie naszych mieszkańców aż 600 drzewek otrzymało nowy dom. Cieszymy się, że sadzonki ozdobią ogrody i posesje gminy Bychawa. Udało się zebrać ok. 3 ton makulatury. To wspaniałe, że góra gazet, kartonów i innych papierów pozwoli nam ocalić drzewa przed wycinką.

Czy wiecie, że...?

- » Wyprodukowanie 1 tony papieru wymaga ścięcia 17 drzew.
- » Ponowny przerób stosu gazet o wysokości 125 cm pozwala na uratowanie 6 metrowej sosny.
- » Jedna sześćdziesięcioletnia sosna produkuje tyle tlenu w ciągu doby, ile wynosi dobowe zapotrzebowanie trzech osób, czyli około 1350-1800 litrów.
- » Ze 100 ton makulatury można wytworzyć aż 30 ton papieru, co pozwala zaoszczędzić około 1530 drzew.

- » Każda tona odzyskanej makulatury pozwoli zaoszczędzić 1200 litrów wody w pa-pierni oraz 2,5 m3 przestrzeni środowiska.
- » Każde 100 kg papieru to średniej wielkości dwa drzewa, przy czym należy wie-dzieć, że jedno drzewo produkuje w ciągu roku tlen dla 10 osób.

– Dlatego warto segregować odpady!

(Źródło: www.ekopark.info.pl/eko-ciekawostki)

Bychawskie obchody 101. rocznicy odzyskania niepodległości

11 listopada Polacy uczcili 101. rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę. Oddali hołd tym, którzy na ołtarzu Ojczyzny złożyli swoje życie.

Msza święta w intencji Ojczyzny

Do ogólnopolskiego świętowania włączyli się także mieszkańcy naszej gminy, którzy wzięli udział w gminnych uroczystościach. Rozpoczął je przemarsz z terenu Zespołu Szkół im. ks. Antoniego Kwiatkowskiego do kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela. Maszerującym główną ulicą Bychawy towarzyszyła widowiskowa Młodzieżowa Orkiestra Dęta „Henryczki”. Tegoroczną część artystyczną przygotowała młodzież z Zespołu Szkół im. ks. Antoniego Kwiatkowskiego w Bychawie. Ten wyjątkowy montaż słowno-muzyczny został doceniony gromkimi brawami. W trakcie mszy świętej w intencji Ojczyzny swe kazanie do licznie zgromadzonych wiernych skierował ksiądz Krzysztof Pochwatka.

Biało-czerwone kwiaty spoiły pomnik marszałka Józefa Piłsudskiego

Po mszy świętej, o której oprawę muzyczną tradycyjnie już zadbała Młodzieżowa Orkiestra Dęta oraz chór parafialny, bychawianie przemaszerowali pod pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego. Tam po uroczystym podniesieniu flagi państwowej oraz zaśpiewaniu hymnu Rzeczypospolitej Polskiej – Mazurka Dąbrowskiego – głos zabrał burmistrz Bychawy Janusz Urban. Po którego wystąpieniu

prowadzący uroczystość radny Rady Miejskiej w Bychawie Mateusz Wróblewski poprosił przybyłe delegacje o złożenie wieńców u stóp pomnika marszałka Józefa Piłsudskiego. Wiązanki ofiarowały delegacje: Związku Kombatanów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych; Gminy Bychawa oraz Rady Miejskiej w Bychawie reprezentowanych przez przewodniczącego Rady Miejskiej w Bychawie Grzegorza Szaconia, zastępcę burmistrza Bychawy Magdalenę Kostrubę oraz sekretarz Gminy Bychawa Jolanę Cajzer; Szkoły Podstawowej im. Zofii Przewłockiej w Woli Gałęzowskiej; Szkoły Podstawowej im. Kajetan Kozmiana w Bychawce Drugiej-Kolonii; Szkoły Podstawowej im. ks. Dominika Maja w Zaraszowie; Szkoły Podstawowej im. Franciszka Lebieży w Starej Wsi Drugiej; Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej w Bychawie; Komisariatu Policji w Bychawie; Cechu Rzemiosł Różnych w Bychawie; Bychawskiego Centrum Kultury; Zespołu Szkół

im. ks. Antoniego Kwiatkowskiego w Bychawie; Komitetu Terenowego nr 1 Prawa i Sprawiedliwości w Bychawie; Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 im. mjr. Henryka Dobrzańskiego w Bychawie; Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Bychawie; Bychawskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego; Bychawskiego Towarzystwa Regionalnego; Polskiego Stronnictwa Ludowego. Ponadto harcerze 40 Brygady Harcerskiej „Tropicieli” ze Szkoły Podstawowej im. ks. Dominika Maja w Zaraszowie u stóp pomnika marszałka złożyli Ogień Niepodległości. Kończąc gminne uroczystości Narodowego Święta Niepodległości, burmistrz Bychawy Janusz Urban podziękował wszystkim osobom, które zechciały tego dnia wspólnie oddać hołd bohaterom walczącym o wolną Polskę oraz tym, którzy włączyli się w organizację tej pięknej uroczystości. Nie zabrakło także zaproszenia na tradycyjne spotkanie w kawiarni artystycznej „Złota Lira”.

Niepodległościowe widowisko w Bychawskim Centrum Kultury

Wszyscy ci, którzy cenią sobie doznania artystyczne, mieli tego dnia także możliwość spędzenia wieczoru, podziwiając słowno-muzyczny montaż „Pociąg do wolności” w wykonaniu przedstawicieli Bychawskiego Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych oraz Męskiego Zespołu Wokalnego, po którym nadszedł czas na występ Chóru Bychawskiego Centrum Kultury. Niepodległościowy wieczór zakończył wyróżniony na wielu festiwalach monodram Jerzego Kałduska pt. „Eine kleine Nachtmusik”.

Organizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie „Razem dla Kultury” oraz Bychawskie Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych. Była to inicjatywa lokalna Klubu Wolontariusza w ramach projektu „Aktywny Senior Gminy Bychawa” dofinansowanego przez Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020.

Polskie drogi do niepodległości

Rok temu w podniosłym i radosnym nastroju obchodziliśmy setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. 11 XI 1918 r. powracający do kraju z niemieckiego więzienia Józef Piłsudski, przejmując komendę nad Wojskiem Polskim,

zapoczątkował proces odbudowy władz i struktur odradzającego się po 123 latach zaboru państwa.

Wolność, która stała się wtedy naszym udziałem została okupiona wielkimi ofiarami trzech pokoleń rodaków: żołnierzy, powstańców, konspiratorów, więźniów i zesłańców, obrońców polskiej ziemi, fabryk i mowy, animatorów narodowej kultury i nauki. Ich ogromne poświęcenie i zaangażowanie, nader

często aż do utraty własnego życia, nie poszły jednak na marne. Naród przetrwał, a jego światli synowie i córki podjęli w dogodnej historycznie chwili wybuchu I wojny światowej – konfliktu między zaborcami – walkę o wymarzoną wolną Ojczyznę. Ówczesne drogi do tego celu były bardzo rozmaite: żołnierskie epopeje legionistów Piłsudskiego, „Błękitnej Armii” gen. Józefa Hallera, konspiracyjna działalność, manifestacje patriotyczne, odbudowa oświaty, wreszcie aktywna działalność polityczna i dyplomatyczna wielkich Polaków takich jak Roman Dmowski czy

Ignacy Jan Paderewski głoszących potrzebę odbudowy Polski po wojnie. Wszystko to w połączeniu z militarną i polityczną katastrofą naszych zaborców, dało możliwość wybicia się na niepodległość jesienią 1918 r. Dwie dekady suwerennego bytu państwowego, choć przerwane brutalnie niemiecką i sowiecką agresją we wrześniu 1939 r., wystarczyły do zaszczepienia kolejnemu pokoleniu umiłowania wolności, która mimo bohaterskiej walki na wszystkich frontach konfliktu nie przyszła jednak wraz z zakończeniem w 1945 r. II wojny światowej.

Marzenia o Niepodległej próbowali więc w następnych latach zrealizować żołnierze i działacze podziemia niepodległościowego, a po nich różne grupy społeczne wspierane przez Kościół. Wolność powróciła wraz z wielkim ruchem „Solidarności” lat 80-tych oraz upadkiem sowieckiej dominacji nad Polską i innymi krajami Europy Środkowo-Wschodniej. Od trzydziestu lat możemy ponownie cieszyć się owocami niepodległego bytu naszego państwa, które w ten sposób stało się spadkobiercą daru wolności, jaki otrzymaliśmy ponad 100 lat

temu. Miarą tego, czy rzeczywiście doceniamy ten fakt w naszym życiu jest głównie to, czy potrafimy i chcemy umiejętnie i owocnie zagospodarować ten dar działając – mimo dzielących nas nierzadko różnic – dla dobra wspólnego i budowania pomyślności naszej Ojczyzny.

Janusz Urban burmistrz Bychawy

Podziękowanie

W imieniu własnym oraz mieszkańców sołectwa Wincentówek składam serdeczne podziękowania Burmistrzowi Bychawy Januszowi Urbanowi, Radnym Rady Miejskiej w Bychawie, Pracownikom Urzędu Miejskiego w Bychawie oraz wszystkim tym, którzy przyczynili się do modernizacji drogi gminnej w miejscowości Wincentówek.

sołtys Wincentówka Mariusz Mazurkiewicz

Podziękowania

Mieszkańcy Bychawki Trzeciej serdecznie dziękują Burmistrzowi Bychawy Januszowi Urbanowi, Radnemu Rady Miejskiej w Bychawie Stanisławowi Szewczykowi, Radzie Miejskiej w Bychawie i osobom, które wniosły swój wkład w realizację budowy drogi asfaltowej w ww. miejscowości. Jesteśmy ogromnie wdzięczni ponieważ dzięki temu podwyższył się standard naszego życia.

wdzięczni mieszkańcy Bychawki Trzeciej

„Vademecum odpowiedzialnego sprzedawcy napojów alkoholowych” – zaproszenie na szkolenie

Burmistrz Bychawy i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bychawie organizują bezpłatne szkolenie „Vademecum odpowiedzialnego sprzedawcy napojów alkoholowych”. Spotkanie będzie dotyczyło prawnych aspektów sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym. Do wzięcia udziału w szkoleniu zapraszamy przedsiębiorców posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i sprzedawców napojów alkoholowych oraz wszystkie zainteresowane osoby.

Szkolenie odbędzie się w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Bychawie w dniu 2 grudnia 2019 r. w godzinach 10.00-12.00.

Inwestycje w gminie Bychawa

2019-10-26, Wincentówek

■ W sobotę 26 października 2019 roku dokonano uroczystego otwarcia drogi gminnej w miejscowości Wincentówek. W akcie przecięcia wstęgi udział wzięli burmistrz Bychawy Janusz Urban, sołtys Wincentówka Mariusz Mazurkiewicz oraz mieszkańcy korzystający ze zmodernizowanej drogi.

Zadanie obejmowało roboty rozbiórkowe, wykonanie nowej nawierzchni z betonu asfaltowego, utwardzenie poboczy, roboty wykończeniowe i nowe oznakowanie drogowe na odcinku długości 1 355 mb tj. od drogi powiatowej Lublin – Bychawa do drogi gminnej ul. Mikołaja Pileckiego w Bychawie. Wartość zadania: 819 618,52 zł. Dofinansowanie w wysokości 409 809,00 zł pochodzi ze środków Funduszu Dróg Samorządowych.

■ Zakończono przebudowę drogi gminnej w miejscowości Bychawka Trzecia. Zadanie obejmowało roboty rozbiórkowe, wykonanie nowej nawierzchni z betonu asfaltowego, utwardzenie poboczy, roboty wykończeniowe i nowe oznakowanie drogowe na odcinku o długości 605,5 mb. Wartość zadania: 327 989,60 zł. Dofinansowanie w wysokości: 242 742,00 zł pochodzi ze środków Funduszu Dróg Samorządowych.

■ Zakończono modernizację nawierzchni na drodze w Woli Gałęzowskiej. Zadanie obejmowało roboty rozbiórkowe, wykonanie nowej nawierzchni z betonu asfaltowego, utwardzenie poboczy, roboty wykończeniowe i nowe oznakowanie drogowe na odcinku o długości 314 mb. Wartość zadania:

2019-11-19, Bychawka Trzecia

2019-11-19, Wola Gałęzowska

170 007,49 zł. Całość wydatków pokryta została ze środków budżetu Gminy Bychawa.

■ Niebawem zakończona zostanie przebudowa drogi gminnej w miejscowości Skawinek. Zadanie obejmuje roboty rozbiórkowe, wykonanie nowej nawierzchni z betonu asfaltowego, utwardzenie poboczy, roboty wykończeniowe i nowe oznakowanie drogowe na odcinku o długości 657 mb. Wartość zadania: 406 730,94 zł. Dofinansowanie w wysokości 261 148,00 zł pochodzi ze środków Funduszu Dróg Samorządowych.

■ Trwają prace nad dokończeniem budowy brakującego odcinka chodnika dla pieszych przy ul. Armii Krajowej.

■ Wybrano wykonawcę przebudowy drogi powiatowej Wola Gałęzowska – Krasławek, którym będzie KPRD Lublin. Modernizacji zostanie poddana 4 549 mb w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Planowane zakończenie prac budowlanych nastąpi jesienią 2020 roku.

2019-11-19, Skawinek

Mieszkańcy pytają

■ Dlaczego zamknięto tor motokrosowy? Kontrowersji ciąg dalszy.

Tor motokrosowy przy ul. Antoniego Budnego w Bychawie, który prowadzony był od 2012 roku przez Klub Motorowy Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 w Bychawie, został zamknięty w 2014 roku. Decyzja ta była wynikiem prośby złożonej przez przedstawicieli wyżej wymienionego Klubu Motorowego do Burmistrza Bychawy dotyczącej rozwiązania umowy dzierżawy działek, na których zlokalizowany był tor. Rozwiązanie umowy nastąpiło za porozumieniem stron.

■ Co zrobić z foliami i innymi odpadami pochodzącymi z działalności rolniczej?

Gmina Bychawa zamierza złożyć wniosek do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie o dofinansowanie zadania w ramach programu priorytetowego „Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej”.

Do złożenia wniosku o dotację wymagane jest przeprowadzenie inwentaryzacji ilości odpadów objętych programem.

W związku z powyższym rolnicy z terenu gminy Bychawa zainteresowani bezpłatnym odbiorem folii i innych odpadów pochodzących z działalności

rolniczej takich jak: folia rolnicza, siatka do owijania balotów, sznurek do owijania balotów, opakowania po nawozach, opakowania typu Big Bag, mogą zgłaszać się do udziału w programie do Urzędu Miejskiego w Bychawie w terminie do 29 listopada 2019 r.

Wzór wniosku można pobrać w Punkcie Obsługi Interesanta w Urzędzie Miejskim w Bychawie lub ze strony internetowej www.bychawa.pl.

Realizacja programu na terenie gminy Bychawa będzie uzależniona od uzyskania dotacji.

■ Mieszkańcy wsi otrzymali fundusz sołecki, a co z mieszkańcami Bychawy?

W trakcie opracowywania projektu budżetu Gminy Bychawa na 2020 rok burmistrz Bychawy Janusz Urban podjął rozmowy z przewodniczącymi Osiedla nr 1 i Osiedla nr 2 w Bychawie. Po analizie uzgodnionych w toku rozmów wniosków burmistrz podjął decyzję o umieszczeniu ich w przyszłorocznym projekcie budżetu gminy. Wnioski te będą poddane ponownej konsultacji podczas zebrań z mieszkańcami na początku przyszłego, tj. 2020 roku.

■ Co dalej z rozwojem sieci transportu publicznego na terenie gminy Bychawa?

W listopadzie br. zostały uruchomione nowe kursy transportu publicznego na linii Bychawa – Lublin oraz

Lublin – Bychawa przebiegające przez miejscowości Zdrapy i Bychawka Druga. Wszystkie kursy są w dni nauki szkolnej.

trasa Bychawa – Lublin:
przystanek Zdrapy: 5.45, 6.55, 12.05
przystanek Bychawka Druga: 5.47, 6.57, 12.07
trasa Lublin – Bychawa:
przystanek Bychawka Druga: 7.20, 15.35, 17.05
przystanek Zdrapy: 7.22, 15.37, 17.07.

■ Na jakim etapie są prace związane z budową sieci gazyfikacyjnej w gminie Bychawa?

Gmina Bychawa przedstawiła spółce PGNiG potencjalną możliwą lokalizację przyszłej instalacji gazowej na Podzamczu. Czekamy na odpowiedź spółki.

Gminny Dzień Edukacji Narodowej 2019

Gratulacje

Pani Marcie Żyśko Dyrektora Szkoły Podstawowej im. Franciszka Lebiedy w Starej Wsi Drugiej z okazji otrzymania Nagrody Lubelskiego Kuratora Oświaty składamy serdeczne gratulacje.

Dziękujemy za pełną zaangażowania pracę na rzecz edukacji młodych przedstawicieli naszej lokalnej społeczności.

Życzymy dalszych sukcesów zawodowych, zadowolenia i pomyślności w życiu osobistym.

Janusz Urban burmistrz Bychawy, Grzegorz Szacoń przewodniczący wraz z radnymi Rady Miejskiej w Bychawie i sołtysami, kierownictwo i pracownicy Urzędu Miejskiego w Bychawie

18 października 2019 roku w Bychawskim Centrum Kultury odbyła się uroczystość uświetniająca Dzień Edukacji Narodowej, w której uczestniczyli pracownicy oświaty z gminy Bychawa.

Uroczystość rozpoczęła się od przemówień burmistrza Bychawy Janusza Urbana oraz dyrektora Szkoły Podstawowej im. Zofii Przewłockiej w Woli Gałęzowskiej Mirosława Stoczkowskiego, który poprowadził oficjalną część spotkania.

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Woli Gałęzowskiej przedstawili artystyczny program okolicznościowy – ze sporą dawką muzyki i humoru, a rodzice uczniów tej szkoły ufundowali słodki poczęstunek.

Głównym punktem uroczystości było przyznanie Nagród Burmistrza Bychawy oraz Nagród Dyrektorów dla najlepszych pedagogów, a także Nagród Burmistrza Bychawy dla dyrektorów placówek. Nie można pominąć, że Nagrodę Lubelskiego

Kuratora Oświaty otrzymała p. Marta Żyśko dyrektor Szkoły Podstawowej im. Franciszka Lebiedy w Starej Wsi Drugiej.

Podczas spotkania burmistrz Bychawy Janusz Urban podziękował wszystkim nauczycielom, pedagogom i pracownikom obsługi za pracę, trud,

zaangażowanie i każdy przejaw troski o szkoły i uczniów. Życzył im zdrowia, zadowolenia i satysfakcji zawodowej, pomyślności w życiu osobistym oraz samych dobrych dni w całym roku szkolnym.

Gminny Dzień Edukacji Narodowej uświetnił występ ludowej Kapeli Cyja.

Spotkanie odbyło się w miłej i serdecznej atmosferze.

źródło: wolagalezowska.pl

Dziękujemy...

Przy Szkole Podstawowej im. Franciszka Lebiedy w Starej Wsi Drugiej pojawiły się nowe elementy placu zabaw dla najmłodszych dzieci. Przedsięwzięcie doszło do skutku dzięki pomysłowi i zaangażowaniu przedstawicieli Rady Rodziców – p. Anny Kotuły i p. Anny Chrzanowskiej, które to jakiś czas temu, podczas wizyty burmistrza Bychawy Janusza Urbana w naszej placówce, poprosiły go o wsparcie szkoły przy zakupie nowych urządzeń (lokomotywa z wagonikiem, huśtawka-bocianie gniazdo i bujak-lew). Prośbę mam popart też przewodniczący RR p. Tomasz Rozwałka.

Czekaliśmy długo, ale było warto, piękne, kolorowe i bezpieczne urządzenia cieszą dzieci, nauczycieli, ale też rodziców.

Panu Burmistrzowi w imieniu całej społeczności szkolnej serdecznie dziękujemy za dotrzymanie obietnicy, a pracownikom Urzędu Miejskiego w Bychawie za przeprowadzenie postępowania ofertowego i zakupienie urządzeń.

W imieniu starowiejskich maluchów – dyrektor szkoły

Nowe place zabaw w gminie Bychawa

Na placach zabaw w gminie Bychawa pojawiły się nowe urządzenia, które cieszą teraz najmłodszych mieszkańców.

Plac przy ul. Partyzantów 22 w Bychawie otrzymał podwójną huśtawkę, grę edukacyjną „labirynt” oraz bujak „koniczynka”; ten przy Szkole Podstawowej im. Franciszka Lebiedy w Starej Wsi Drugiej zyskał nową lokomotywę z wagonami, huśtawkę „bocianie gniazdo” oraz bujak dla najmłodszych, który trafił również do dzieci uczęszczających do przedszkola w miejscowości Zdrapy.

Mamy świadomość tego, że ruch i zabawy na świeżym powietrzu są najlepszą formą spędzania wolnego czasu, są alternatywą życia bez używek oraz przebywania w domu przed telewizorem i komputerem. Ponadto dają dzieciom możliwość rozwijania życia społecznego i nawiązywania kontaktów interpersonalnych. Upowszechnianie kultury fizycznej i zabaw ruchowych jest skuteczną formą przeciwdziałania patologiom społecznym oraz uzależnieniom.

Urządzenia zostały zakupione w ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019 w Gminie Bychawa.

Z życia projektu „Aktywny Senior”

W październiku br. rozpoczęła się pierwsza edycja projektu „Aktywny Senior”, w ramach którego realizowane są dwa działania.

Pierwszym są usługi opiekuńcze w formie stacjonarnej opieki dziennej – Klub Seniora, w którym uczestniczy 7 osób w wieku poprodukcyjnym. W ramach działalności Klubu Seniora prowadzone są trzy rodzaje treningów: trening umiejętności życiowych, trening umiejętności społecznych oraz trening pamięci. Uczestnicy biorą udział również w zajęciach z zakresu bezpieczeństwa seniorów. W dotychczasowym programie nie zabrakło także wyjazdu do kina.

Drugim działaniem są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, z których korzystają 4 osoby niesamodzielne, wymagające opieki i pielęgnacji zgodnie z potrzebami przez 7 dni w tygodniu, średnio po 2,5 godziny dziennie.

Projekt „Aktywny Senior” realizowany jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bychawie

Z życia projektu „Przyjdź, Zapytaj – Profilaktyczny Program dla Rodzin”

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bychawie kontynuuje realizację projektu „Przyjdź, Zapytaj – Profilaktyczny Program dla Rodzin”.

W dalszym ciągu trwają specjalistyczne poradnictwa rodzinne w trzech punktach konsultacyjnych na terenie gminy Bychawa. W październiku br. przeprowadzono terapię rodzin w zakresie umiejętności życiowych dla 8 osób dorosłych.

Na czas ferii zimowych zaplanowano dwudniowe warsztaty wyjazdowe dla rodzin pn. „Twórcze spędzanie czasu z dzieckiem”. Weźmie w nich udział pięć rodzin z dziećmi (łącznie 16 osób).

Projekt „Przyjdź, Zapytaj – Profilaktyczny Program dla Rodzin” realizowany jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bychawie

Zaraszów na podium podwójnie

Sołectwo Roku 2019 Lubelszczyzny oraz Sołectwo Roku 2019 powiatu lubelskiego. Takie dwa tytuły zdobył Zaraszów dzięki głosom oddanym w ogólnopolskim plebiscywie *Mistrzowie Agro* organizowanym przez serwis i magazyn dla rolników „Strefa Agro” oraz przez dzienniki regionalne ukazujące się w każdym województwie w Polsce.

Patronatem honorowym akcję objął Wojewoda Lubelski – Przemysław Czarnek.

Akcję swoim patronatem objęli także:

- » Aleksandra Hadzik – Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
 - » Adam Nowak – Prezes Zarządu Krajowego Związku Młodzieży Wiejskiej
 - » Wiktor Szmulewicz – Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych.
- Głównymi partnerami plebiscytu w województwie lubelskim są:
- » Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Lublinie
 - » Lubelska Izba Rolnicza
 - » Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli.

Opracowano na podstawie portal.zaraszow.pl: „Zaraszów na podium podwójnie. Zdjęcia” oraz „Zaraszów zdobył dwa zaszczytne tytuły i na tym nie poprzestaje”.

O dokonaniach IV-ligowego Granitu

Za nami runda jesienna sezonu 2019/2020 w BLKS Granit Bychawa. Pozostał do rozegrania mecz XVI kolejki IV ligi z rezerwami Górnika Łęczna.

Zespół seniorów

W tym roku odnieśliśmy jeden z największych sukcesów w historii piłki nożnej w Bychawie, jakim był awans do IV ligi zespołu seniorów. Było to o tyle wartościowe, że sukces ten został osiągnięty przez zespół bardzo młody, składający się głównie z wychowanków i zawodników z okolic oraz przy jednym z najniższych budżetów w klasie okręgowej. W IV lidze zespół seniorów spisywał się bardzo dobrze, przez pewien czas był na pozycji wicelidera. W Pucharze Polski na szczeblu wojewódzkim awansował do ćwierćfinału tocząc zacięty bój z III-ligową Avią Świdnik, przegrany po dogrywce 2:3. Zespół prowadzony przez trenera Łukasza Gieresa chwalony był od początku rozgrywek przez inne zespoły, trenerów i obserwatorów za bezkompromisowy styl gry, granie atrakcyjnego futbolu oraz za powiew świeżości w rozgrywkach IV ligi. Drużyna przez wielu skazywana na spadek utarła nosa wielu faworytom, zespołom bardziej doświadczonym, o nieporównywalnym budżecie i tradycjach. Warto podkreślić, że średnia wieku naszego zespołu to ok. 22 lata.

Współpraca z BKS Lublin

Bardzo dobrze w rundzie jesiennej spisywały się zespoły młodzieżowe, mimo tego, że kilku

Od lewej górny rząd: Robert Nowakiewicz - kierownik drużyny, Rafał Dudkiewicz, Dominik Struk, Mateusz Misztal, Karol Banachiewicz, Sebastian Janik, Krystian Sprawka, Łukasz Różycki, Łukasz Walasek - asystent trenera, Sebastian Sprawka, Łukasz Strug, Adam Gajur, Kacper Ziółkowski, Wiktor Długoszek, Mateusz Zawiślak, Jakub Swiderski,

Jakub Szymala, Łukasz Wierzbicki, Bartłomiej Prus, Cezary Pęcak, Michał Piwnicki, Łukasz Gieresz - trener, Jacek Ozimek - prezes zarządu, Łukasz Wolski, Adam Styk, Patryk Drozd. Na zdjęciu brakuje: Karola Lewczuka, Łukasza Styżęja oraz Jarosława Wałęciuka.

najlepszych zawodników odeszło przed rundą jesienną do zespołu BKS Lublin. Z klubem BKS Lublin, który w chwili obecnej odnosi największe sukcesy w województwie lubelskim jeśli chodzi o grupy młodzieżowe, prowadzimy współpracę i trafiają tam wyróżniający się bychawscy zawodnicy. W rozgrywkach Centralnej Ligi Juniorów, a więc najwyższych rozrywkach juniorów w Polsce, w tym roku uczestniczyło 3 naszych wychowanków: Daniel Juchna, Sebastian Sprawka oraz Michał Pawelec. Warto także zauważyć bardzo dobrą postawę trampkarzy: Łukasza Piwnickiego, Macieja Krawczyka oraz Jakuba Dudy występujących w Wojewódzkiej Lidze Trampkarzy. Zawodnicy od razu po dołączeniu do nowego zespołu zostali podstawowymi członkami pierwszej 11, a Jakub Duda regularnie dostaje powołania do kadry LZPN.

Statystyki

Miejsca w tabelach drużyn Granitu:

- » 6 miejsce seniorów w IV lidze
- » 5 miejsce juniorów w Lubelskiej Lidze Juniorów
- » 3 miejsce trampkarzy w Lubelskiej Lidze Trampkarzy
- » 1 miejsce młodzików w Lubelskiej Lidze Młodzików i awans do turnieju o Puchar prezesa LZPN

Zespoły orlika starszego, orlika młodszego oraz żaka starszego rozgrywały spotkania w systemie turniejowym. Zespół żaka młodszego nie rozgrywał jeszcze spotkań ligowych, ponieważ zaczął treningi we wrześniu.

Liczba zawodników trenujących w poszczególnych grupach:

Seniorzy – 24, Juniorzy – 16, Trampkarze – 19, Młodzicy – 16, Orlik starszy – 12, Orlik młodszy – 16, Żak starszy – 16, Żak młodszy i skrzat – 22. Razem liczba trenujących – 141, w tym 121 osób do 18 roku życia.

Podziękowania

Zarząd BLKS Granit Bychawa pragnie podziękować wszystkim osobom pomagającym przy pracach doprowadzających obiekt stadionu do wymogów licencyjnych, w szczególności panom Leszkowi Olesińskiemu, Mariuszowi Rozwodowi, Jarosławowi Wójcikowi i Tomaszowi Michalakowi. Podziękowanie również dla pana Burmistrza Janusza Urbana za błyskawiczną pomoc przy całym przedsięwzięciu.

Chcielibyśmy podziękować również wszystkim osobom wspierającym na co dzień nasz klub rodzicom, sponsorom, byłym członkom zarządu, którzy przyczyniają się do rozwoju i sukcesów.

Zarząd BLKS Granit Bychawa

Jacek Ozimek – prezes

Tomasz Piwnicki – skarbnik

Ireneusz Kostruba – sekretarz

Marcin Wiater – członek zarządu

Do końca roku mieszkańcy gminy Bychawa mają możliwość wykonania darmowego i anonimowego testu na obecność wirusa HCV

Do końca roku mieszkańcy gminy Bychawa mają możliwość wykonania darmowego i anonimowego testu na obecność wirusa HCV, odpowiedzialnego za wirusowe zapalenie wątroby typu C. Takie badanie można wykonać w punkcie pobrania ALAB Laboratoria przy ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 26/28/30 oraz innych na terenie województwa lubelskiego.

Na badania nie są wymagane zapisy ani wcześniejsza rejestracja.

W ubiegłym roku chorobę tę wykryto u 148 osób w województwie, a wystarczy 15 minut i kilka kropli krwi, aby być pewnym czy nie doszło do zakażenia (zabiegi fryzjerskie, manicure, zabiegi stomatologiczne). Wirus HCV jest podstępny, gdyż jego objawy często są mylone z objawami grypopodobnymi. Nieleczony niszczy wątrobę, prowadząc do jej marskości i rozwoju raka.

Warto skorzystać z takich badań i sprawdzić stan swojego zdrowia.

Marta Gür

Biuro Prasowe Kampanii

Święto Niepodległości przy siatce

Jak co roku siatkarze Bychawy postanowili uczcić odzyskanie niepodległości na sportowo.

W jak zawsze gościnnej hali Zespołu Szkół im. ks. A. Kwiatkowskiego udostępnionej przez dyrektora Pawła Dudka, za co serdecznie dziękuję, odbył się kolejny turniej piłki siatkowej z udziałem czterech drużyn. Dwie drużyny szkolne z Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 oraz gospodarze z „Kwiatka”. Pozostałe drużyny to byli lub obecni zawodnicy sekcji siatkówki Granitu Bychawa. Po sześciu godzinach zmagania toczonych w sportowej atmosferze wyłoniono zwycięzcę. Okazała się nim drużyna Studenciaków w składzie: Kuba Gutek, Kamil Polski, Kamil Depkiewicz, Kamil Kukuryk, Adrian Dolecki, Łukasz Sprawka.

Drużyna Granitu miała w swoich szeregach wyjątkowego zawodnika. W imprezie rozgrywanej w Kędzierzynie Koźlu w dniach 14-16 czerwca br. Leszek

Szewczyk, co prawda reprezentujący drużynę z Przysuchy, wywalczył wicemistrzostwo Polski oldboyów w kategorii 65+. Dowodem na to, że w siatkówkę można grać w każdym wieku jest fakt, iż Leszek mając przeszło 70 lat nadal na boisku może zawstydzić niejednego młodzieńca. Gratulując sukcesu mam nadzieję, że pogra z nami jeszcze lata.

Wydarzenie, wyjątkowo mające miejsce 10 listopada, zostało objęte Patronatem Honorowym Burmistrza Bychawy, który ufundował pamiątkowe statuetki.

Sędzią głównym turnieju był Piotrek Skórka, za co również serdecznie dziękuję.

Gratuluję wszystkim zawodnikom i mam nadzieję do zobaczenia za rok.

Jarosław Pawłowski

Oto komplet wyników

	Studenciaki	Granit Old	Hubal	Kwiatek	punkty	miejsce
Studenciaki		2:0	2:0	2:0	9	I
Granit Old	0:2		2:0	2:0	6	II
Hubal	0:2	0:2		0:2	0	IV
Kwiatek	0:2	0:2	2:0		3	III

Studenciaki – Kwiatek 2-0 (25-20; 25-18)

Granit Old – Hubal 2-0 (25-18; 25-12)

Granit Old – Kwiatek 2-0 (25-17; 25-20)

Studenciaki – Hubal 2-0 (25-13; 25-18)

Kwiatek – Hubal 2-0 (25-15; 25-15)

Studenciaki – Granit Old 2-0 (25-15; 25-21)

Szczerze wyrazy współczucia
Henrykowi Nowakowi
Wiceprzewodniczącemu Rady Miejskiej
w Bychawie
z powodu śmierci
MAMY
składają burmistrz wraz z pracownikami
Urzędu Miejskiego w Bychawie, radni rady
Miejskiej w Bychawie oraz sołtysi

Szczerze wyrazy współczucia
rodzinie Nyków
z powodu śmierci
HENRYKA NYKI
Radnego Rady Miejskiej w Bychawie
w latach 1998-2006 składają
burmistrz wraz z pracownikami Urzędu
Miejskiego w Bychawie, radni Rady Miejskiej
w Bychawie oraz sołtysi

Szczerze wyrazy współczucia
rodzinie Wójtowiczów
z powodu śmierci
HENRYKI WÓJTOWICZ
wieloletniego pracownika Szkoły Podstawowej
im. F. Lebiedy w Starej Wsi Drugiej
składają burmistrz wraz z pracownikami Urzędu
Miejskiego w Bychawie, radni Rady Miejskiej
w Bychawie oraz sołtysi

Szczerze wyrazy współczucia
Edycie Szafran
Pracownikowi Urzędu Miejskiego w Bychawie
z powodu śmierci
TEŚCIA
składają burmistrz wraz z pracownikami
Urzędu Miejskiego w Bychawie, radni rady
Miejskiej w Bychawie oraz sołtysi

Słów kilka o spotkaniu podsumowującym projekt „Ocalić od zapomnienia – z kart historii naszej małej ojczyzny”

26 października br. o godzinie 15.00 w Bychawskim Centrum Kultury rozpoczęło się spotkanie podsumowujące projekt „Ocalić od zapomnienia – z kart historii naszej małej ojczyzny”.

Spotkanie poprowadziły dwie energiczne i charyzmatyczne kobiety – Ewa Rębecka i Teresa Tracz. W programie wydarzenia znalazło się wiele ciekawych punktów – swoje talenty i umiejętności nabite w czasie zajęć prezentowali uczestnicy warsztatów muzycznych, tanecznych, plastycznych. Nie zabrakło również czasu na podsumowanie i snucie planów na przyszłość. W spotkaniu wzięli udział uczestnicy projektu, ich rodziny i przyjaciele, trenerzy prowadzący warsztaty oraz zaproszeni goście.

Spotkanie rozpoczął występ uczestników warsztatów wokalnych. Dzięki nim publiczność mogła przenieść się w czasie do najlepszych lat polskiej muzyki. Zaśpiewali oni 10 utworów polskich artystów, które powstały w minionym stuleciu.

Uczestników warsztatów do finałowego występu przygotowała trenerka – Sylwia Piotrowska, a koncert poprowadziła Teresa Tracz.

Kolejnym punktem spotkania było podsumowanie projektu (jego zadań i ich realizacji), które poprowadziła koordynatorka projektu Małgorzata Czarnecka. Następnie odbyła się debata uczestników projektu pt. „Pasje, Talenty, Marzenia w sto lat po odzyskaniu niepodległości – czyli co uczestnikom projektu dał udział w nim”. Uczestnicy debaty (przedstawiciele różnych gmin sąsiadujących

z Bychawą) – Małgorzata Goś, Jolanta Sułowska, Maria Atras, Ewa Rębecka – próbowali odpowiedzieć na pytania: co dał im udział w projekcie, czego się nauczyli, jakie talenty/pasje odkryli, co było ciekawe, czego zabrakło, co dalej? Debatę poprowadziła Małgorzata Czarnecka.

Następnie swoimi wspomnieniami z realizacji projektu podzielili się trenerzy: Sylwia Piotrowska – trenerka warsztatów muzycznych, Sylwia Sawy-Pasternak – trenerka warsztatów tanecznych, Małgorzata Czarnecka – trenerka warsztatów wypracowania gry terenowej, Janusz Szwałek i Marek Kuna – wykładowcy spotkań z historią, Robert Bogudziński

– trener warsztatów fotograficznych. Opowiadali oni jak z ich perspektywy wyglądał projekt, co było dla nich największym wyzwaniem, co radością, jakie wspomnienia im zostaną.

Punktem kulminacyjnym spotkania był występ uczestników warsztatów tanecznych. Przez wiele godzin przygotowywali się pod okiem trenerki Sylwii Sawy-Pasternak do finałowego występu. Nieraz było ciężko, ale uczestnicy warsztatów tanecznych to osoby pełne pasji i bardzo ambitne, co pokazał ich finałowy występ. Swoim pokazem „porwali” publiczność, która ochoczo włączyła się do tańca. Finałowego poloneza zatańczyły także chętne osoby zgromadzone na spotkaniu podsumowującym.

Wydarzeniem towarzyszącym spotkaniu była wystawa prac wykonanych w czasie warsztatów plastycznych prowadzonych przez Michała Czarneckiego.

Projekt „Ocalić od zapomnienia – z kart historii naszej małej ojczyzny” realizowany był przez Stowarzyszenie Razem dla Kultury, a dofinansowany został ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Realizowany był od czerwca 2018 do 2019 r. W ramach projektu odbyły się następujące zadania: Szlakiem historii POWOJENNEJ-NIEPODLEGŁEJ – na którą składały się spotkania z historią, warsztaty wypracowania gry terenowej, gra terenowa, warsztaty fotograficzne; spotkanie z NIEPODLEGŁĄ – czyli wyjazd uczestników warsztatów wypracowania gry terenowej i zwycięzców quizu o Niepodległej do Warszawy na zwiedzanie Muzeum Narodowego, Izby Pamięci Ryszarda Kuklińskiego oraz spektakl Hotel Westminster w Teatrze Komedia; warsztaty

plastyczne, warsztaty muzyczne, warsztaty taneczne. Projekt skierowany był do dorosłych mieszkańców Bychawy i gmin ościennych. Pomieszczenia na realizację warsztatów w ramach projektu użyczono Bychawskie Centrum Kultury.

Był to wyjątkowy i intensywny czas, a każdy z uczestników mógł w nim znaleźć coś dla siebie. Był to czas nauki historii i zgłębiania dziedzictwa historycznego i kulturowego Bychawy i okolic, czas odkrywania pasji i talentów, czas który z pewnością przełoży się na siłę, energię, radość i inspirację do dalszych działań.

Małgorzata Czarnecka – koordynatorka projektu

I Forum Kół Gospodyń Wiejskich z powiatu lubelskiego

Delegacje Kół Gospodyń Wiejskich z terenu całego powiatu lubelskiego przybyły do Bychawy 29 września 2019 r. na zaproszenie Bychawskiego Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych aby uczestniczyć w Forum Kół Gospodyń Wiejskich.

delegacji góralek z KGW Witów, które wzięły udział w debacie na temat dziedzictwa kulturalnego i tradycji oraz jej wpływie na rozwój społeczności wiejskich. Forum uatrakcyjniły również warsztaty kulinarne zrealizowane przez Kamila Kotarskiego oraz pokaz

i warsztaty wykonywania ludowego pająka prowadzone przez Sylwię Paćkowską. W programie nie mogło zabraknąć także zespołów ludowych – wystąpiły Słowianki i Głuskowianki. Brawom i bisom po ich koncertach nie było końca. Na zakończenie spotkania do tańca zagrał zespół Diament, działający przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Bychawie.

Dodatkową atrakcją był konkurs kulinarny dla KGW na najlepszy wypiek tradycyjny „Smaki dzieciństwa”. Do konkursu przystąpiło 29 kół. Jurorzy obradowali długo, nie mieli tawo – musieli skosztować i ocenić 29 ciast. Wygrał wypiek KGW Gałęzów-Kolonia Pierwsza, drugie miejsce zostało przyznane KGW Jabłonna za ciasto drożdżowe z burakami cukrowymi, trzecie – KGW Bychawa za pieroga gałęzowski. Sponsorem nagród w konkursie były

Starostwo Powiatowe w Lublinie oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Forum Kół Gospodyń Wiejskich zostało zorganizowane z inicjatywy Bychawskiego Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych. Wydarzenie zostało objęte Patronatem Honorowym Burmistrza Bychawy, Telewizji Polskiej, Polskiego Radia oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

W imieniu członków Bychawskiego Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych dziękuję wszystkim tym, którzy pomogli nam w przygotowaniach, a także w trakcie trwania Forum.

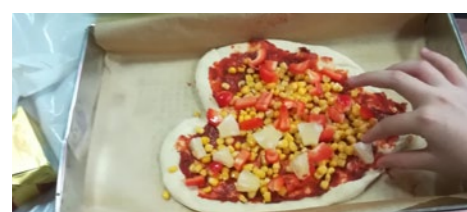
Zadanie „Forum Kół Gospodyń Wiejskich pt. Dziedzictwo kulturalne i tradycja – i jej wpływ na rozwój społeczności wiejskich”, zostało zrealizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, działanie „Wsparcie

dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Poddziałanie 19.2 „Wspieranie na wdrożenie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” w ramach

projektu grantowego pt. „Imprezy i wydarzenia kulturalne promujące obszar LSR KwL”.

Ewa Rębecka – prezes Bychawskiego Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych

Po co nam biblioteka?

Po co nam biblioteka? – pytają malkontenci. Pytają bo nie wiedzą, że każda biblioteka, nasza również (!) jest miejscem szczególnym. To skarbnica literatury, świątynia wiedzy, miejsce, do którego przychodzimy po strawę intelektualną. Jest biblioteka oknem na świat, miejscem żywym, inspirującym i ważnym dla lokalnej społeczności.

Mieszkańcy spotykają się w bibliotece w celach towarzyskich, społecznych, cieszą się swoim towarzystwem, ale też uczą się, realizują swoje cele związane z pracą zawodową, czy z zainteresowaniami. Jest to miejsce dostępne dla każdego, niezależnie od wieku, wykształcenia, czy zasobności portfela.

Przekonują o tym trzy dwunastolatki, uczennice 6 klasy szkoły podstawowej: Ewka Chrzanowska, Amelka Kotuła i Ola Sirko, które przyszyły do Biblioteki w Starej Wsi z pomysłem przeprowadzenia warsztatów dla swoich rówieśników. Przez kolejne cztery piątki października to one, młode czytelniczki, przejmowały władzę nad biblioteką.

Z zapałem opowiadały o swoich pasjach i zainteresowaniach, prezentując je rówieśnikom. Podczas dwóch warsztatów Ewka Chrzanowska uczyła koleżanki i kolegów jak zaprojektować i wykonać bransoletkę. Bransoletki, dawniej zwane manelami to koliste ozdoby noszone na nadgarstku. W różnych kulturach noszenie bransoletek

ma najróżniejsze znaczenie, tym razem powstały młodzieżowe bransoletki przyjaźni. Przez dwa kolejne piątkowe popołudnia Amelka Kotuła prowadziła warsztaty kulinarne. Opowiedziała i pokazała jak w prosty sposób wykonać sushi. Przy okazji, uczestnicy warsztatów, poznawali kulturę Dalekiego Wschodu i historię powstania sushi. Zdaniem badaczy sushi pojawiło się między V a III w. p. n. e. Aż trudno w to uwierzyć! Obecnie zyskało popularność na całym świecie, również wśród czytelników starowiejskiej biblioteki. Na ostatnim spotkaniu powstała zdrowa i apetyczna pizza. Bo jak wszyscy wiemy zdrowe odżywianie to jeden z ważniejszych elementów naszego życia, dlatego też warto od najmłodszych lat uczyć się zasad zdrowego odżywiania, korzystając na przykład z literatury dostępnej w bibliotece. Warsztaty młodych czytelniczek cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród rówieśników. Nam bibliotekarzom również bardzo się podobały. Jesteśmy pod wrażeniem umiejętności, wiedzy i zapału naszych sympatycznych Czytelniczek.

Zapraszamy wszystkich, którzy chcieliby się podzielić swoimi pasjami, zainteresowaniami, doświadczeniami z innymi użytkownikami biblioteki, i z nami bibliotekarzami. Drzwi biblioteki są dla Was zawsze otwarte! Zapraszamy!

Ewa Nieścior

Byłem gościem Festiwalu NNW w Gdyni

W dniach 26-29 września 2019 r. odbywał się w Gdyni Festiwal NNW, w którym na zaproszenie dyr. Arkadiusza Gołębińskiego uczestniczyłem jako gość specjalny z racji tego, że organizowaliśmy w Bychawie Retrospektywę tego festiwalu. Zaskoczony byłem ilością wydarzeń: panele dyskusyjne, filmy, wystawy, koncerty. Trzeba było dokonać wyboru. Wielkim wydarzeniem była premiera filmu „Legiony” w reż. D. Gajowskiego i spotkanie z twórcami (M. Pawlicki, T. Łysiak). Duże wrażenie zrobił na mnie film „Piaśnica” w reż. M. Sławińskiego, opowiadający o mordach na ludności polskiej na jesieni 1939 roku. Moją szczególną uwagę zwróciła wystawa fotografii „Oblężenie Warszawy 39” Juliana Bryana – jedyne go reportera, który pozostał w oblężonej stolicy – ze słynnym zdjęciem dziewczynki oplakującej śmierć swojej siostry – i spotkanie z jego synem Samem.

Bardzo miło było spotkać swoich starych znajomych prof. Krzysztofa Szwagrzyka, Magdaleny Mertę, Leszka Żebrowskiego i in.

Udało mi się nawiązać nowe znajomości. Nie omieszkałem zaprosić nowopoznanych bardzo ciekawych ludzi do Bychawy, co spotkało się z pozytywnym odzewem.

Pierwsze spotkanie jeszcze w tym roku. W kwietniu film „Piaśnica” połączony z wizytą ekipy realizatorów oraz dyr. Muzeum Piaśnickiego p. Teresą Patsidisi.

Józef Stanicki

Regionalne odkrycie. Helena Zofia Cholszewska – poetka z Bychawki

Urodziła się w Bychawce, w 1907 r. Tutaj się wychowała, tutaj pobierała nauki w szkole powszechnej, tutaj mieszkała przez wiele lat. W 1969 r. przeprowadziła się do Lublina. Helena Zofia Cholszewska, z domu Piechocka, mało kto wie, że była poetką. Jej wiersze, przechowywane w rodzinnym archiwum, dopiero teraz, po latach, zostały pokazane szerszemu gronu odbiorców: rodzinie, sąsiadom, mieszkańcom Bychawki, regionalistom i całemu światu!

Był piękny, słoneczny dzień, 20 października 2019 r. Bibliotekę w Bychawce wypełnił gwar rozmów. Nici wspomnień otwierały coraz to nowe drzwi do zakamarków pamięci osób, które w tym dniu trafiły do biblioteki. Strofy wierszy spadały pod sufit, spadając – trafiły prosto w serca...

Biblioteka w Bychawce to miejsce wyjątkowe, prawie 100 lat temu przychodziła tutaj mała Helenka, wtedy jeszcze Piechocka. Tutaj pobierała pierwsze nauki bo w tym miejscu była wtedy szkoła! Bardzo szybko z Helenki wyrosła Helena, przez rodzinę i znajomych nazywana drugim imieniem – Zofia. Śliczna to była dziewczyna i tak pięknie grała na mandolinie – wspominała na spotkaniu Irena Rymarz. O tym, że Zofia pisała wiersze, jeszcze do niedawna wiedzieli nieliczni. Dzisiaj wieść o poetce z Bychawki, za sprawą rodziny i internetu, dotarła w najdalsze zakątki kraju i świata, a na bibliotecznych półkach pojawiły się tomiki jej wierszy.

Waldemar Michalski, poeta i krytyk literacki, w słowie wstępnym napisał tak: „Wiersze wołają o pamięć. Mam przed sobą kilkanaście kartek zapisanych wierszem. Domyślam się, że wydobyto je z zasobu rodzinnych pamiątek. Czytam.

Czysta liryka! Wiersze pisane nutą serdeczną. ...” [Helena Zofia Cholszewska: Wiersze. Lublin 2019]

W tym wyjątkowym spotkaniu uczestniczyli: Janina Kaniewska (Cholszewska), córka poetki wraz z rodziną, mieszkańcy Bychawki i zaproszeni goście. Wiersze Heleny Zofii Cholszewskiej recytowały: Renata Filipiak, wnuczka poetki i Amelia Dziurda-Multan (kuzynka).

Tomik znajduje się w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bychawie oraz filii w Bychawce. Zapraszamy do lektury.

Barbara Cywińska i Ewa Sprawka

Zaproszenie na wykład Jem, aby żyć... żyję, aby jeść?

Przychodnia Medycyny Rodzinnej Sanus w Bychawie zaprasza
Wszystkich, którzy chcą być zdrowi
Wszystkich, którzy chcą być szczupli
Wszystkich, którzy chcą decydować o swoim losie
Wszystkich, którzy chcą być szczęśliwi

na wykład *Jem, aby żyć... żyję, aby jeść?*

Wykład poprowadzi dietetyk
Magdalena Kołodziejczyk

Spotkanie odbędzie się
9 grudnia 2019 r.
o godzinie 18.00
w Bychawskim Centrum Kultury
Pamiętaj! Każda chwila jest dobra, aby pomyśleć o sobie!
Wstęp wolny

Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego

■ Psychiatrę prosi się, aby przyjął późnym popołudniem, albo jedzie się do innej miejscowości. Po lekarstwa jedzie się do apteki na drugi koniec miasta. Jak trzeba iść do szpitala, to żeby nikt się nie dowiedział, a do ŚDS-u to na pewno nie i niechętnie, bo każdy się dowie, że jestem chory. Bo chorować w Polsce to wstyd...

Wiele się zmieniło w tym zakresie i wiele się zmieniło, czego dowodem jest utworzenie sieci oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi tj. Środowiskowe Domy Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakłady Aktywności Zawodowej czy Centra Psychiatrii Środowiskowej, ale wiele jeszcze pozostaje do zmiany w świadomości ludzi. Choroba psychiczna najczęściej dyskryminuje na gruncie zawodowym, wśród znajomych, sąsiadów, w środowisku lokalnym. Czasami nawet rodzina nie

chce zaakceptować choroby psychicznej u bliskiej osoby. Ktoś w związku z tym traci pracę, ktoś przez chorobę nie może jej znaleźć, ktoś inny traci rodzinę i zostaje sam bez wsparcia z perspektywą choroby. Ludzie boją się osób z zaburzeniami psychicznymi, nie wiedzą jak mają się zachować, reagować, ignorują, unikają bądź wyśmiewają, a tym samym spychają na margines społeczny. To zaś nie służy procesowi zdrowienia. Ogólnodostępne statystyki wskazują, że osoby chorujące psychicznie są raczej w zdecydowanej większości wycofane i zamknięte w sobie nie zaś agresywne jak się to utrzymuje w powszechnej opinii ludzi, bo nie dosyć że muszą zmagać się z chorobą, to jeszcze ukrywać bo to niesie za sobą bagaż negatywnych opinii i stereotypów. Pamiętajmy więc jak ważne jest dla osoby

chorej wsparcie i to jak jest odbierana w swoim środowisku oraz jak to rzutuje na jej całe życie.

Warto zatem podkreślić jak ważna jest edukacja społeczna w tym zakresie, wiedza jak reagować na osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz gdzie i w jaki sposób szukać pomocy, gdyż choroba psychiczna może dotknąć każdego człowieka w różnym wieku, bez względu na pełnione stanowisko, statut czy pozycję społeczną.

Temu właśnie służą obchody Dni Zdrowia Psychicznego, które przypadają 10 października. Dzień ten został ustanowiony w 1992 roku przez Światową Federację Zdrowia Psychicznego, która zwraca szczególną uwagę na problematykę zdrowia natury psychicznej, często spychanej na margines i mało postrzeganej. Głównym celem tych

obchodów jest zatem rozpowszechnianie wiedzy na ten temat, zwiększanie świadomości społecznej oraz zachęcanie do podejmowania działań na rzecz higieny psychicznej.

Środowiskowy Dom Samopomocy aktywnie włącza się w te obchody, które w tym roku zorganizowane były nieprzypadkowo pod hasłem: „Choroba psychiczna – niewidzialne piętno?” ale właśnie by zwrócić uwagę na odbiór osób chorujących psychicznie w społeczeństwie.

Swoją obecnością zaszczylił nas burmistrz Bychawy, kierownicy i pracownicy socjalni OPS w Bychawie, Strzyżewicach i Zakrzewie, lekarz psychiatra i pielęgniarka z PZP w Bychawie, młodzież z placówek oświatowych w Bychawie oraz rodziny uczestników.

Obchody rozpoczął wiersz pt. „ŚDS dobry na zdrowie psychiczne”, który z przymrużeniem oka i żartem przybliżył funkcjonowanie Środowiskowego Domu. Program w dalszej części obejmował wystąpienie lekarza psychiatry dr. Artura Kochańskiego na temat osób z podwójną diagnozą psychiatryczną, prelekcję pt. „Odbiór osoby chorującej psychicznie w społeczeństwie i wpływ na proces zdrowienia”, występy wokalne. Pouczające i wymowne były także krótkie scenki w wykonaniu uczestników ŚDS pt. „W przechodni”, „W szkole”, „Na ulicy”, prezentujące różne sytuacje i różne reakcje ludzi na osoby chore. Była także możliwość do podziwiania wystawy prac rękodzielniczych, plastycznych i literackich naszych podopiecznych.

Uroczystość oprócz wzajemnej integracji okazała się w opinii innych ciekawą lekcją tolerancji i zakończyła się poczęstunkiem przygotowanym podczas

terapii zajęciowej w pracowni kulinarnej, jak również podczas warsztatów kulinarnych realizowanych w ŚDS w ramach projektu z zakresu rehabilitacji zawodowej.

Podsumowując tegoroczne obchody zamieszczyliśmy motto zawarte we fragmencie wiersza pt. „Więcej widzieć szerzej drugiego człowieka”, który był odczytany na zakończenie spotkania:

*Niby świat mądrzejszy niby wszystko z postępem
Ale nie w tym zagadnieniu
Jakby jeszcze nie pod tym względem
Nie bójmy się chorym psychicznie
Okazać zainteresowanie
Bo to zwyczajne ludzkie zachowanie
I nie ten bardziej zły co dziwny i chory
Ale ten zdrowy co ma swoje obawy i honory
Co nie poda ręki co jeszcze obmówi i wyśmieje
To z tym się chyba właśnie w duszy gorzej dzieje
Z dzisiejszych Obchodów mądrość więc niech płynie
By człowiek do człowieka
Był dobry otwarty pomocny nie tylko w rodzinie
Lecz byśmy też tu gdzie bywamy
Tworzyli Dobre Środowisko otoczenie
To właśnie ma mieć dzisiaj kluczowe znaczenie
Więcej widzieć szerzej drugiego człowieka
Szczególnie w chorobie psychicznej...
Bo być może jutro nas to czeka
Życzliwości, zainteresowania, pomocy nie żałujmy
Ale wręcz na odwrót...
Taką właśnie postawę chorym okazujemy!*

Renata Krusińska
Justyna Siek-Jacak

■ Zawodniczka UKP Bychawa Łucja Frączek najlepszą zawodniczką podczas XVII Otwartych Zawodów Pływackich o Puchar Wójta Gminy Garwolin!

Po udanych startach w sobotę (27.10.2019 r.) zawodnicy UKP Bychawa z bojowym nastawieniem pojechali na XVII Otwarte Zawody Pływackie o Puchar Wójta Gminy Garwolin, które przyniosły rekord zgłoszonych zawodników, a było ich dokładnie 274 z 15 klubów.

Nasz klub reprezentowało 15 zawodników i zawodniczek, którzy zdobyli 6 medali (1 złoty, 1 srebrny, 4 brązowe).

Najlepiej zaprezentowała się Łucja Frączek, która zwyciężyła i zdobyła złoty medal na 50 m stylem grzbietowym z bardzo dużą przewagą nad drugą zawodniczką (aż 5 sekund!). Łucja zajęła również IV miejsce na 50 m stylem dowolnym. Jakby tego było mało Łucja została najlepszą zawodniczką zawodów wśród 11-latek (liczyła się suma punktów za dwa starty) i otrzymała statuetkę najlepszej zawodniczki.

» Zuzanna Salasa – zdobyła srebrny medal na 50 m stylem motylkowym oraz zajęła IV miejsce na 50 m stylem grzbietowym

- » Szymon Lipiński – dwukrotnie brązowy medal na 50 m stylem dowolnym oraz 50 m stylem motylkowym
- » Amelia Prącik – brązowy medal na 50 m stylem motylkowym
- » Maria Prus – brązowy medal na 50 m stylem klasycznym
- » Klaudia Grzywa – dwukrotnie IV miejsce na 50 m stylem motylkowym oraz klasycznym
- » Alan Janik – dwukrotnie IV miejsce na 50 m stylem dowolnym oraz motylkowym
- » Dawid Batko – IV miejsce na 50 m stylem klasycznym
- » Mateusz Góźdź – VII miejsce na 50 m stylem klasycznym
- » Igor Szafran – VII miejsce na 50 m stylem grzbietowym
- » Wiktor Klimek – VII miejsce na 50 m stylem grzbietowym
- » Alicja Nowicka – VIII miejsce na 50 m stylem grzbietowym
- » Adrianna Nowicka – IX miejsce na 50 m stylem grzbietowym

- » Filip Klimek – IX miejsce na 50 m stylem klasycznym
 - » Alan Bornus – X miejsce na 50 m stylem klasycznym.
- Jestem dumny ze swoich zawodników, że zdobyli podczas obydwu imprez 8 medali i tyle razy byli dekorowani. Praca jaką zawodnicy wykonują podczas treningów została wynagrodzona w postaci medali oraz dyplomów.

Konrad Zapalski

■ Gminne Igrzyska Dzieci i Młodzieży w pływaniu

W poniedziałek 4 listopada 2019 r. na krytej pływalni Zespołu Szkół im. ks. A. Kwiatkowskiego w Bychawie odbyły się Gminne Igrzyska Dzieci i Młodzieży w pływaniu w kategorii indywidualnej dziewcząt i chłopców szkół podstawowych.

Głównym organizatorem imprezy był Uczniowski Klub Sportowy „Podkova” działający przy naszej szkole. Wydarzenie zostało objęte Patronatem Honorowym Burmistrza Bychawy.

Laureaci pierwszych miejsc

- » dziewczęta klasy IV-VI: styl grzbietowy 50 m – Łucja Frączek V c
- » dziewczęta klasy VII-VIII: styl grzbietowy 50 m – Wiktoria Szumiło VIII b
- » dziewczęta klasy IV-VI: styl dowolny 50 m – Natalia Szmit VI b
- » dziewczęta klasy IV-VI: styl klasyczny 50 m – Aleksandra Komorowska VI b
- » dziewczęta klasy IV-VI: styl motylkowy 50 m – Amelia Prącik V b
- » dziewczęta klasy VII-VIII: styl klasyczny 50 m – Maria Prus VII b
- » chłopcy klasy IV-VI: styl dowolny 50 m – Szymon Lipiński VI a
- » chłopcy klasy IV-VI: styl motylkowy 50 m – Igor Szafran VI a
- » chłopcy klasy IV-VI: styl grzbietowy 50 m – Miłosz Ponieważ IV b
- » chłopcy klasy VII-VIII: styl dowolny 50 m – Dawid Gryta VII c
- » chłopcy klasy VII-VIII: styl klasyczny 50 m – Mateusz Góźdź VII a

Anna Nawrocka

Geneza i rozwój lecznictwa publicznego w Bychawie na początku XX w.

(tekst wystąpienia Marka Kuna na obchodach 110. rocznicy powstania szpitala w Bychawie)

Przed półwieczem mój wykładowca filozofii prof. Zdzisław Cackowski mawiał, że pierwszym inteligentem pracującym był wioskowy szaman. Oprócz usługi duchowej do jego zadań należało dbanie o zdrowie współplemieńców. I tak chyba pozostało, wśród awangardy na drodze postępu i cywilizacji byli i są lekarze.

Po tym ogólnym wstępie przejdźmy do konkretnych. Lubelszczyzna pojawia się późno na kartach historii pisanej, bo właściwie aż w XV w. Niemalże równocześnie odnotowane są, związane z regionem, postaci zasłużone dla medycyny: Wojciech Oczo – lekarz królewski, Marcin z Urzędowa – autor pierwszego polskiego herbarza (zielnika, nie albumu heraldycznego), czy też zastużony dla botaniki i ziołolecznictwa ks. Krzysztof Kluk, działający w XVIII w. w północnej części naszego województwa. Oczywiście są też inni, lecz dla krótkości wypowiedzi poprzestańmy na tym.

Przejdźmy do obszarów bliższych czasowo i terytorialnie. Tu warto zaznaczyć, że o ile dawniej medycyną parali się ludzie niższych stanów, obcokrajowcy lub duchowni, o tyle w wieku XIX zawód lekarza stał się pożądanym wśród warstw wyższych. Wielu potomków rodzin ziemiańskich podjęło studia medyczne, a po ich ukończeniu praktykowały w swoich majątkach. Częstokroć byli też krzewicielami oświaty i społecznikami, którzy dobrze zapisali się w pamięci lokalnych społeczności. Wymieńmy tu: Gustawa Dolińskiego – właściciela Bychawki, żonatego z wnuczką gen. Rohlanda – lekarza, pisarza, społecznika, przyjaciela Bolesława Prusa. Na cmentarzu bychawskim okazały pomnik ma dr Michał Konkowski – właściciel jednego z folwarków w Starej Wsi. Jego zasługi upamiętnia piękne epitafium. W pierwszej połowie XX wieku w Koszarzewie Dolnym mieszkał i działał dr Cyprian Turowski dobroczyńca miejscowej ludności, spoczywający na bychawskim cmentarzu. Nie zapomnijmy o postaci Antoniego Rzęda – wiejskiego chtëpca, który dzięki niezwykłym zdolnościom i usilnej pracy wniósł się od prostego stanu do elit ówczesnego społeczeństwa, a oprócz zawodu lekarza był wybitnym ekonomistą. W dobie równouprawnienia pamiętajmy też o społecznej działalności lokalnych ziemianek, dotyczącej

© Materiały archiwalne Urzędu Miejskiego w Bychawie

upowszechnienia wiedzy medycznej, higieny, wychowywania dzieci, właściwego odżywiania etc.

Bychawski szpital nie powstał w próżni. Historia mówi o parafialnych szpitalach-przytułkach działających tu od średniowiecza aż po poł. XIX w. i o funkcjonującym w okolicach Bychawy szpitalu powstańczym, udzielającym pomocy rannym w bitwach pod Częstoborowicami, Fajstławicami, Batorzem oraz innych walkach stoczonych podczas Powstania Styczniowego.

W końcu XIX w. praktykował w Bychawie jeden lekarz Polak i dwóch felczerów Żydów. Działała apteka Henryka Migurskiego, przekształcona później w skład apteczny. Później dołączyła do niej druga, będąca własnością żydowskiego aptekarza. Słowem – istniał tu odpowiedni klimat i gleba dla powstania tak unikalnego wówczas zjawiska jak lecznica publiczna w miejscowości nieposiadającej (wtedy) nawet praw miejskich. Posługując się dalej rolniczym porównaniem, potrzebny był siewca. I okazał się nim ks. Antoni Kwiatkowski (nie kto inny) mąż opatrnościowy naszej miejscowości. Jego ideą było stworzenie szpitala dostępnego dla szeregowych mieszkańców Bychawy i okolicy; niezamożnych, a czasem wręcz biednych. W lipcu 1908 r. założone przez ks. Kwiatkowskiego Bychawskie Towarzystwo Ratowania Chorych „Samarytanin” uzyskało zgodę władz carskich na legalną działalność. Tworzyli je miejscowi ziemianie, lokalna inteligencja – nauczyciele, urzędnicy, mieszczenie bychawscy wyznania chrześcijańskiego, świadomi włościanie. Ogółem 123 osoby. Nie można więc mówić, że przedsięwzięcie miało szeroką podstawę społeczną. Większość (70%) mieszkańców 4-tysięcznej osady stanowili Żydzi, którzy tworzyli odrębną społeczność. Spośród mieszkańców okolicy, z kolei, przytłaczającą większością byli włościanie, najczęściej niepiśmienni. Jeszcze wiele lat później, dla wieśniaka udanie się do lekarza było czynem heroicznym, a pobyt w szpitalu wprost śmiercią za życia. Ale liderzy lokalnej społeczności byli ludźmi niezwykłymi, od dawna zaangażowanymi w różne przedsięwzięcia, mającymi

życie społeczeństwa uczynić lepszym, a przy tym zachować narodową tożsamość w kraju pod zaborem. Wymieńmy kilka postaci. Przede wszystkim klan Koźmianów – lokalnych mecenasów kultury, szeroko rozumianej. Waleria Skawińska, sufrażystka – paliła papierosy, jeździła automobilem, nosiła spodnie – skandal! Stefan Plewiński, dzierżawca folwarku w Krzczonowie – pionier ruchu skautowskiego, późniejszy harcmistrz Rzeczypospolitej, itd., itd.

Towarzystwo rozwinęło niezwykle intensywną akcję propagandową na terenie gmin Bychawa, Piotrków, Piotrowice, Krzczonów. Niestrudzony ks. Kwiatkowski nawoływał z amby, kwestował pod kościołem i na jarmarkach. Anegdota opowiada, jak w tłoku dostał batem od krewkiego furmana, co zaraz przeliczył na spory datek. Ten niezwykły zryw zaowocował wkrótce wzniesieniem murewanego budynku, którego koszt szacowano na 7 tys. rubli. Już 30 września 1909 r. nastąpiło uroczyste poświęcenie budynku. Dokonał go osobiście biskup lubelski Franciszek Jaczewski. Warto pamiętać, że parcelę pod szpital podarował Antoni Budny, właściciel majątku Podzamcze Bychawskie, znany w świecie hodowca zwierząt gospodarskich.

Szpital posiadał 14 sal dla chorych, kanalizację, wodociąg, salę operacyjną, porodówkę, gabinety zabiegowe. W następnym roku wzniesiono pralnię, lodownię, pawilon dla zakaźnie chorych. Powstała także kostnica. Z funduszy towarzystwa zakupiono 11 morgów gruntu dla utworzenia gospodarstwa pomocniczego. Powstały budynki gospodarcze, sad, ogród warzywny. Zakupiono wóz i konie. Do wybuchu I wojny światowej liczba łóżek zwiększyła się do 36, a personel szpitala stanowiło kilkanaście osób. Trzeba podkreślić, że leczenie było bezpłatne, osoby zamożne mogły wnieść ustalony datek za koszt pobytu. Należy też powiedzieć, że zwykle potrzeby przekraczały możliwości finansowe towarzystwa. Wspierali je okoliczni ziemianie, Bank Kredytowy w Bychawie, Towarzystwo Kredytowe Ziemiańskie w Lublinie, zakłady przemysłowe w Zakrzówku i inne.

Błędem jest stwierdzenie, że bychawski szpital był pierwszym w województwie (wówczas guberni) lubelskim. Natomiast niewątpliwie był pierwszym w miejscowości tej rangi i utrzymywanym ze składek społeczeństwa. Po śmierci ks. Kwiatkowskiego aktywność Towarzystwa znacznie spadła, a utrzymanie szpitala przejął w 1927 r. Lubelski Wydział Powiatowy. W 1935 r. działalność towarzystwa reaktywowano

■ Oznakowanie miejsc historycznych w Bychawie zakończone!

Członkowie Bychawskiego Towarzystwa Regionalnego już od kilku lat nosili się z zamiarem upamiętnienia miejsc ważnych historycznie dla lokalnej społeczności. Główną przeszkodą był, jak zawsze, brak środków finansowych. W roku 2018 pojawiła się realna szansa na pozyskanie pieniędzy na ten cel. Lokalna Grupa Działania „Kraina wokół Lublina” ogłosiła nabór wniosków na realizację projektów, z których jeden okazał się zbieżny z naszymi oczekiwaniami. Grant drugi dotyczył „oznakowania miejsc atrakcyjnych historycznie, kulturowo i przyrodniczo”, dlatego zyskał naszą aprobatę. W styczniu podpisaliśmy umowę i staliśmy się grantobiorcą środków z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Projekt grantowy pod nazwą „Oznakowanie miejsc atrakcyjnych historycznie, kulturowo lub przyrodniczo” mający na celu rozwój potencjału rekreacyjno-wypoczynkowego i podniesienie atrakcyjności obszaru LGD „Kraina wokół Lublina” poprzez oznakowanie miejsc atrakcyjnych historycznie, kulturowo i przyrodniczo do lutego 2020 r., współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Nasze stowarzyszenie otrzymało pomoc merytoryczną i finansową ze strony Urzędu Miejskiego w Bychawie. Marek Kuna i Janusz Szwałek (członkowie BTR) opracowali tekst tablic informacyjnych, a środki na opracowanie planów budowlanych oraz nadzoru budowlanego i archeologicznego zapewniła gmina. Aby zrealizować projekt, należało najpierw zgromadzić stosowną dokumentację, czyli wszelkie pozwolenia i uzgodnienia z instytucjami: IPN, Urząd Wojewódzki, Starostwo Powiatowe, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków oraz zlecić opracowanie planów budowlanych dotyczących zamontowania tablic informacyjnych na terenie miejsc zabytkowych. Wszystkie wymagane procedury, niestety bardzo rozciągnięte w czasie, zostały osiągnięte i dopiero od września wykonawca zamówienia mógł przystąpić do jego realizacji.

Oznakowane zostały ruiny XVIII-wiecznego pałacu na Podzamczu. Na miejscu zabytku stanęła tablica informacyjna zawierająca historię obiektu oraz reprodukcję rysunku ruin bychawskiego pałacu z 1888 r. autorstwa E. Andriollego.

Na miejscowym cmentarzu, przy ulicy Lubelskiej stanęły trzy tablice informacyjne upamiętniające: miejsce pochówku żołnierzy z armii austro-węgierskiej, rosyjskiej i Polaków walczących po obu stronach konfliktu w latach 1914-15, więźniów Majdanka – mieszkańców wsi Aleksandrów Biłgorajski – pochowanych w mogile zbiorowej na bychawskiej nekropolii oraz partyzantów poległych w czasie II wojny światowej w okolicach Bychawy. Poza tym na grobach

pod nieco zmienioną nazwą, a od 1937 r. administrowała nim parafia bychawska.

Byłoby niewdzięcznością nie pamiętać o ofiarnej służbie zakonnic ze Zgromadzenia Sióstr Służek Najświętszej Panny Marii Niepokalanej. Pełniły one funkcje pielęgniarskie i gospodarcze w nowo powstałym szpitalu aż do lat 50-tych. Wiele z nich spoczywa na bychawskim cmentarzu w 2 kwaterach na starej i nowej części.

Piękną kartę zapisał bychawski szpital w latach II wojny światowej. Mimo ustawicznej kontroli ze strony władz okupacyjnych i żandarmerii wojskowej lekarze i personel medyczny udzielali pomocy oddziałom partyzanckim, a nawet z narażeniem życia przyjmowali rannych. Umieszczano ich zwykle na oddziale zakaźnym, gdzie Niemcy bali się wchodzić.

W tym czasie w szpitalach bychawskim i bełżyckim odbywały się konspiracyjne kursy dla sanitariuszek zrzeszonych w Wojskowej Służbie Kobiet. Rzeczą, a jednocześnie piękną literacko relacją z działania szpitala pod okupacją zdaje dr Tadeusz Zajczkowski, dyrektor szpitala w latach 1943-44. Również czasy powojenne są dla bychawskiego szpitala okresem heroicznym. Dobudowywano kolejne obiekty, otwierano nowe oddziały. Wraz z powstaniem powiatu (1956) został utworzony Powiatowy Wydział Zdrowia. Otwierano lokalne Ośrodki Zdrowia. Po likwidacji powiatów, w 1975 r. szpital otrzymał budynek po PPRN. Stopniowo przystosowano go na potrzeby placówki lecznictwa. W 1972 r. powiatowy wydział zdrowia został przekształcony w Zakład Opieki Zdrowotnej, co zdaniem znawców zaowocowało

rozwojem placówek służby zdrowia w mieście i w terenie. Poprawiła się baza materialna, przybyło wielu lekarzy specjalistów, zwiększyła się liczba personelu. Rozległe i kompetentne studium dotyczące historii lecznictwa w Bychawie przedstawił dr Jan Michalski w pracy „Dzieje Bychawy” napisanej w 1987 r. na 450-lecie powstania miasta. Również wiele miejsca w pracy prof. A. Kopruckiowiaku zajmuje ten temat. Od tamtej pory nastąpił szereg kolejnych zmian w bychawskiej medycynie, korzystnych i mniej korzystnych. Najważniejszym pozytywnym wydarzeniem była gruntowna modernizacja szpitala dokonana na 100. rocznicę jego istnienia.

Marek Kuna

© Materiały autora

partyzanckich pojawiły się tabliczki imienne, których treść została uzgodniona z IPN-em.

Celem projektu było uhonorowanie miejsc pamięci narodowej w Bychawie, podniesienie atrakcyjności rekreacyjno-turystycznej gminy Bychawa oraz świadomości kulturowej społeczności lokalnej i pozalokalnej.

Z chwilą pojawienia się tablic informacyjnych, na miejscowy cmentarz i Podzamcze wyruszyły pierwsze grupy zainteresowanych projektem nauczycieli i ich uczniów, mieszkańców miasta oraz wychowanków Środowiskowego Domu Samopomocy. Ponieważ nadszedł 1 listopada – Dzień Wszystkich Świętych, na miejscowym cmentarzu pojawiły się rzesze odwiedzających, w tym goście spoza Bychawy. Oznakowane miejsca przyciągnęły ich wzrok i uwagę, a na historycznych mogiłach zabłyśły znicze – symbole naszej pamięci.

Teresa Tracz – prezes BTR

© Marek Małysek / Urząd Miejski w Bychawie

Wybraliśmy patrona!

■ **Niezwykle miło nam poinformować, że już niebawem Szkoła Podstawowa w Bychawie otrzyma patrona. O tym kto nim zostanie i procesie nadawania imienia szkole mówi dyrektor Małgorzata Tudrujek.**

■ **Jakie imię zostanie nadane Szkole Podstawowej w Bychawie? Kto jest jego pomysłodawcą?**

Z dumą i radością mogę poinformować mieszkańców gminy Bychawa, że społeczność Szkoły Podstawowej w Bychawie wybrała na patrona Polskę Niepodległą.

Jako dyrektor szkoły, a przed wszystkim nauczyciel i rodzic często zadaję sobie pytanie, kim będę w przyszłości nasi uczniowie, nasze dzieci. Jak kierować procesem wychowania, by stali się wartościowymi, uczciwymi i odpowiedzialnymi Polakami? Zarówno rodzice, jak i my, pedagodzy, najlepiej wiemy, że codzienny kontakt z dziećmi przynosi oprócz radości, przyjemności i dumy wiele problemów, wątpliwości i wyzwań. W obecnym,

© Marek Małysek / Urząd Miejski w Bychawie

dynamicznie rozwijającym się, ale i pełnym chaosu, świecie uczniowie narażeni bywają na zagubienie. Chcemy, aby nasze dzieci znalazły swoje miejsce w społeczeństwie opartym na wiedzy, prawdzie, tradycji i wartościach.

Szukając rozwiązań, pomyślałam, że należy pracować z uczniami, podając przykłady postaci wartych naśladowania. W historii Polski można znaleźć wiele autorytetów i wydarzeń, z którymi mogą identyfikować się młodzi ludzie. W dzisiejszych czasach ważne jest odpowiedzialne kreowanie przestrzeni edukacyjnej dla uczniów. W związku z tym, że środowisko szkolne powinno stwarzać odpowiedni klimat do rozwoju i być fundamentem

doroboci i dojrzałości, pomyślałam, że trzeba nadać kierunek naszej pracy i stworzyć kompleksowy system wspierania ich – tym kierunkiem powinien być patron szkoły.

■ **Jak wygląda proces nadawania imienia szkole?**

Tak naprawdę prace związane z nadaniem imienia szkole rozpoczęliśmy w ubiegłym roku szkolnym. 5.02.2019 r. powołałam zespół ds. nadania imienia szkole. Początek pracy tego zespołu wiązał się z mozolną analizą części prawa oświatowego, które reguluje kwestie związane z przyjęciem przez placówkę oświatową imienia. Kolejnym etapem naszej działalności było opracowanie Procedury

wyboru kandydata na patrona Szkoły Podstawowej w Bychawie i ustalenie harmonogramu działań przygotowawczych związanych z nadaniem imienia Szkole Podstawowej w Bychawie. Dokumenty te zaopiniowała Rada Pedagogiczna, Rada Rodziców oraz Samorząd Uczniowski Szkoły Podstawowej w Bychawie. Cała społeczność szkolna – nauczyciele, rodzice, uczniowie – została poinformowana o możliwości składania kandydatów na patrona szkoły. Po upływie terminu zgłaszania kandydatów członkowie zespołu dokonali weryfikacji wniosków i wybrali trzy następujące kandydatury spośród złożonych propozycji. Oto one:

– Emilia Plater – zauważono odwagę tej postaci historycznej, bowiem była to patriotka walcząca w powstaniu listopadowym i jednocześnie najstarsza kobieta – powstaniec.

– Mikołaj Pilecki natomiast zwrócił uwagę zespołu ze względu na jego związki z naszym regionem i małą ojczyzną; był to fundator miasta Bychawa.

– Propozycja nadania szkole imienia Polski Niepodległej spotkała się z największą aprobatą członków zespołu, ponieważ znaczenie historyczne odzyskania przez Polskę niepodległości jest podstawą wychowania uczniów o różnorodne wartości, np.: patriotyzm, umiłowanie prawdy, odwaga w jej głoszeniu, praca, wiara, rzetelność, sprawiedliwość, wrażliwość, odpowiedzialność, szacunek do symboli narodowych i drugiego człowieka oraz współczesne rozumienie wolności. Ponadto imię

to obejmuje wszystkie walczące o suwerenność naszego narodu osoby z różnych okresów historycznych. Pozwala rozpatrywać kwestie związane z niepodległością przez pryzmat wielu bohaterów, którzy mogą być niekwestionowanymi autorytetami dla dzieci i młodzieży. Daje to szkole ogromne możliwości poszerzenia wiedzy naszych uczniów, zarówno wiedzy dotyczącej historii całej Polski, jak i postaci związanych z naszym regionem.

Już w ostatnim tygodniu sierpnia zespół ds. nadania imienia szkole rozpoczął prace związane z przygotowaniem przeprowadzenia wyborów patrona, a nauczyciele historii wspólnie z uczniami opracowali prezentacje kandydatów. Chcieliśmy ich przybliżyć wszystkim członkom społeczności szkolnej i umożliwić świadome głosowanie, bowiem prawo do decydowania w kwestii patrona szkoły mieli uczniowie, rodzice, nauczyciele i pracownicy szkoły.

We wrześniu 2019 r. zespół ds. nadania imienia przeprowadził wybory i dokonał obliczenia głosów oddanych w tajnym głosowaniu na kandydatów na patrona Szkoły Podstawowej w Bychawie.

Liczba głosów oddanych na poszczególne kandydatów:

Polska Niepodległa – 588 głosów,
Mikołaj Pilecki – 227 głosów,
Emilia Plater – 155 głosów.

rozmawiała Sylwia Paćkowska

■ Szkoły podstawowe otrzymały nowoczesne pomoce dydaktyczne

Nowoczesne, interaktywne pomoce dydaktyczne trafiły do szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Bychawa tj. Szkoły Podstawowej w Bychawie, Szkoły Podstawowej im. Kajetana Koźmiana w Bychawce, Szkoły Podstawowej im. Zofii Przewłockiej w Woli Gałęzowskiej, Szkoły Podstawowej im. Franciszka Lebieży w Starej Wsi Drugiej. Wszystko za sprawą Gminy Bychawa, która mając na uwadze troskę o jak najlepszą ofertę edukacyjną dla uczniów i możliwości rozwoju dla nauczycieli złożyła wniosek o wsparcie finansowe w ramach rządowego programu „Aktywna tablica”.

„Aktywna tablica” to program rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych realizowany w latach 2017-2019. Celem programu jest: „Umożliwienie wykorzystania w procesie dydaktycznym nowoczesnych pomocy dydaktycznych, wybranych przez szkoły zgodnie z ich zdefiniowanymi potrzebami, podniesienie kompetencji uczniów i nauczycieli poprzez zmianę

© Marek Małysek / Urząd Miejski w Bychawie

sposobu myślenia o możliwościach wykorzystania nowych technologii”.

Każda ze szkół otrzymała środki finansowe w wysokości 14 tys. zł – za nie zakupiono interaktywne

tablice i monitory dotykowe, projektor i głośniki, z których korzystają już uczniowie i nauczyciele.

Łączna kwota wsparcia otrzymanego przez Gminę Bychawa w ramach programu „Aktywna tablica” to 56 tys. zł.

■ Podróże kształcą!

Nauka w czasie wycieczki szkolnej? Czy to możliwe? Jak najbardziej! Przekonali się o tym uczniowie klas III a i III c Szkoły Podstawowej w Bychawie, którzy pod opieką wychowawczyni p. Doroty Drążek, p. Elżbiety Małeckiej i p. Doroty Piskorskiej 18 października 2019 r. wzięli udział w wycieczce do Warszawy.

Pierwszym punktem było lotnisko im. Fryderyka Chopina na Okęciu, gdzie z tarasu widokowego oglądali z bliska odloty i przyloty przeróżnych samolotów. Potem jechali warszawskim metrem 6 przystanków, aż do stacji Świętokrzyska, aby udać się na przepyszny obiad do restauracji „Sosiser” w samym centrum stolicy. Najedzeni powędrowali przez skąpany w ciepłym jesiennym słońcu Ogród Saski, podziwiając roślinność i przepiękną olbrzymią fontannę. Dotarli na Plac Piłsudskiego, gdzie oglądali uroczystą zmianę warty przy Grobie Nieznanego Żołnierza. Kolejnym punktem była Kolumna Zygmunta, Zamek Królewski, a stamtąd wyruszyli na spacer po Starym Mieście pod Pomnik Syrenki, Barbakan i Pomnik Małego Powstańca. Podążając do ostatniego punktu programu – z placu Zamkowego do poziomu trasy W-Z – zjechali najstarszymi ruchomymi schodami, a następnie udali się do Ogrodu Zoologicznego. Ponieważ bardzo lubią zwierzęta dotarli tam szybko i sprawnie. Mieli okazję zobaczyć z bliska zwierzęta, które

© Materiały autorki

znają z fotografii i opowiadań oraz poznać ich zwyczaje. Niektóre naprawdę będą grozę, a inne chciałoby się zabrać do domu.

Niestety, wszystko co fajne, szybko się kończy. W późnych godzinach wieczornych zmęczeni, ale bardzo zadowoleni i pełni nowych doświadczeń dotarli do Bychawy, gdzie czekali na nich stęsknieni rodzice.

Dorota Drążek

■ Patriotyczny dzień w przedszkolu

POLSKA – z pewnością dla każdego z nas jest to słowo mające wyjątkowe znaczenie. Listopad, to miesiąc w którym szczególnie pamiętamy o naszej Ojczyźnie. Wiedzę o historii naszego kraju zdobywamy już od najmłodszych lat.

Także dzieci w wieku przedszkolnym poruszają podczas zajęć zagadnienia patriotyczne oraz celebrować patriotyczne święta. Taki uroczysty, patriotyczny dzień świętowaliśmy w naszym przedszkolu 8 listopada br. W tym dniu wszystkie dzieci przyszły do przedszkola odświętnie ubrane, z białoczerwonymi flagami i przypiętymi kotylionami. O godzinie 10.00 cała społeczność przedszkolna, na czele z panią dyrektorką, zebrała się, aby wspólnie świętować. Na początek przedszkolaki z grupy „Myszki” zaprezentowały piękny apel o Polskę. Dzieci recytowały patriotyczne wiersze, śpiewały piosenki oraz wykonały taniec. W wierszach dzieci podkreśliły, iż bycie Polakiem to dla nich wielka duma. Zaznaczyły, że Polska jest krajem, „w którym żyjemy i mieszkamy, uczymy się i bawimy, marzymy i kochamy”. Po części artystycznej wszyscy przemaszzerowali pod pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego, gdzie dzieci złożyły kwiaty i zapaliły znicze. Następnie powróciły do przedszkola, aby o godzinie 11.11 odśpiewać Hymn Polski. Piątkowy dzień upłynął w przedszkolu w wyjątkowej atmosferze. Wchodząc do naszego przedszkola nikt nie miał wątpliwości, że uczęszczają do niego prawdziwi patrioci. Mam nadzieję, że słowa wypowiedziane przez dzieci podczas apelu: „Zapamiętaj przedszkolaku, Polska, to jest dom Polaków”, na zawsze pozostaną w sercach naszych najmłodszych.

Agnieszka Sobaszek

Majdanek „Los Nasz Dla Was Przestroga”

■ W środę 25 września 2019 r. wraz z kolegami i koleżankami ze Szkoły Podstawowej im. Franciszka Lebieży w Starej Wsi Drugiej pojechaliśmy na wycieczkę do Muzeum na Majdanku.

W czasie II wojny światowej było jednym z wielu niemieckich obozów zagłady na terenie Polski, w których mordowano przede wszystkim ludność żydowską, ale także polską, rosyjską, cygańską oraz inne mniejszości.

Oficjalnie obóz nazywano KL Lublin. Majdanek w początkowych założeniach miał pomieścić 25 tys. ludzi, jednak został on rozszerzony o kolejne 125 tys. miejsc. W sumie w obozie miało mieścić się 150 tys. więźniów. Obecne muzeum jest tylko małą częścią tego, co miało powstać. W Majdanku zginęło około 80 tys. ludzi, w tym około 60 tys. Żydów.

Na początku humor nam dopisywał. Nie stroliliśmy od żartów. Po wejściu do muzeum, stojąc przed „bramą” między światem wolnych ludzi a światem śmierci i smutku, nasze miny zrzedły. Zdaliśmy sobie sprawę z powagi sytuacji i tego, gdzie się znajdujemy.

■ Ogólnopolski Dzień Przedszkolaka

„Może na mnie liczyć mama, może na mnie liczyć tata, bo ja jestem przedszkolakiem na 102, na 102!”.

I takie dzieci uczęszczają na co dzień do Samorządowego Przedszkola nr 1 w Bychawie – przedszkolaki na 102. Właśnie ich święto obchodziliśmy 23 września. Wprawdzie „Ogólnopolski Dzień Przedszkolaka” obchodzony jest 20 września, ale z racji niesprzyjającej tego dnia aury, w naszym przedszkolu dzień ten świętowaliśmy trzy dni później.

A dzień ten był wyjątkowy w naszej placówce. Już po śniadaniu wszystkie dzieci zebrały się w dużej sali i tam rozpoczęła się zabawa taneczna do największych przedszkolnych przebojów, takich jak: „Wszystkie dzieci nasze są”, „Krasnoludki”, „Przedszkolaki to my” itp. W przerwach zabawy tanecznej dzieci brały udział w grach i zabawach: „Złap bańkę”, „Wędrujący balon”, „Gorąca piłka” itp., z wykorzystaniem różnorodnych rekwizytów: balonów, piłeczek, baniek mydlanych, bibuły. Chętnym dzieciom panie malowały twarze. Każde

Agnieszka Sobaszek

Dalej było tylko gorzej. Mijając po drodze najstarszy budynek, doszliśmy do pierwszych baraków, które były akurat w remoncie. Następnie poszliśmy do łaźni, gdzie pod pretekstem kąpieli więźniowie byli gazowani cyklonem B. Aby więźniowie nie mieli odwagi przeciwstawić się Niemcom, SS-mani goliłi mężczyzn na tyso, a kobiety na krótko. Bici i poniżani osadzeni dostawali „pasiaki”, czyli

ubiór każdego więźnia. Dla zabawy więźniom w łaźni puszczano na przemian lodowatą i gorącą wodę, a na dezynfekcji dla zabawy ich podtapiano. Później dzielono więźniów na kobiety, dzieci, mężczyzn, starców – tych, którzy mieli pracować i tych, których od razu zabijano.

Następnie poszliśmy do „Shrine”, czyli instalacji z rozwieszonymi kulami z drutu kolczastego.

Niektóre w środku miały zapalone żarówki symbolizujące dusze męczenników ocalonych od zapomnienia oraz opadnięte kule bez żarówek – symbolizujące dusze zapomnianych więźniów. Był to bardzo przytłaczający widok. Jeszcze bardziej przytłaczający okazał się barak z butami więźniów. Około 30 tys. ludzkich butów siłą zdjętych z niewinnych ludzkich ofiar. Wyobraźmy sobie, spoglądając na taki but, że nosił go ktoś, kto codziennie wracał z pracy do swojej rodziny, dzieci, żony. Kochający ojciec nie mógł się doczekać aż znów zobaczy swoich najbliższych i siądzie z nimi przy stole, aby wspólnie zjeść i porozmawiać. Nagle w smutku i przerażeniu niewinny człowiek został siłą pakowany do wozu i wywożony do obozu, w którym prędzej czy później umrze z głodu lub wycieńczenia. Pomnóżmy takiego niewinnego człowieka przez 150 tys., ponieważ około 150 tys. butów znaleziono na terenie obozu oraz getta lubelskich. Spróbujmy wyobrazić sobie, ile musiało być takich ludzi, zabijanych za to skąd pochodzili, kogo wyznawali lub jakiej byli orientacji.

W ciszy zwiedzaliśmy baraki z wystawami poświęconymi ocalałym lub zmarłym, z listami, puszkami po cyklonie B oraz oznaczeniami więźniów, pasiakiem jednej z osadzonych. Doszliśmy do baraku z pryzkami, czyli trzypiętrowymi łóżkami. W takim baraku, ogrzewanym tylko przez dwa piecyki wielkości plecaka, który miał pomieścić do 500 osób, Niemcy umieszczali od 800 do nawet 1000 osób. Pomimo tego, że barak obok był zupełnie pusty. Był to oczywiście celowy zabieg, aby poniżyć więźniów i ich ścień. Często w jednym baraku umieszczano wrogów

politycznych, choć na toż samych – zamiast ze sobą walczyć – więźniowie pomagali sobie nawzajem.

Na końcu udaliśmy się do krematorium pełnego pieców, w których spalano ciała. W budynku znajdowała się również wystawa podwozia samochodów oraz skrzyni, w której palono ciała, gdy krematorium było odbudowywane. Stała w nim również łazienka komendanta, który podczas spalania ciał brał ciepły prysznic, korzystając z ciepła wytwarzanego przez piec. Obok stało wielkie mauzoleum wypełnione prochami, na którym widniał napis „Los Nasz Dla Was Przestroga”. Za mauzoleum wykopane były rowy, w których rozstrzeliwano ludność. Na rozstrzelaną grupę, kładła się kolejna. Najgorszą ironią był fakt, że SS-mani zmęczeni trzymaniem karabinów zmieniali się co kilka grup – jak powiedział nam przewodnik. Okropny był to widok pomimo tego, że to tylko pozostałość po tym, co się tu działo.

Podsumowując i przywołując w pamięci ten przegnąbiający obraz mogę tylko prosić, aby każdy szanował drugiego człowieka bez względu na to skąd pochodzi, jaką wiarę wyznaje, jaki jest jego język i kolor skóry – bo tak jak my, jest człowiekiem mającym prawo żyć na tym świecie. Potrzeba naszych starań i pamięci o ofiarach, aby zapobiec wywyższaniu się jednych nad drugimi i podziału ludzi na lepszych i gorszych. Szanujmy środowisko, inną kulturę, religię, język, bo tylko szanując kogoś, sami będziemy szanowani.

Moskal Bartosz uczeń klasy VIII
Szkoły Podstawowej im. Zofii Przewłockiej
w Woli Gałęzowskiej

■ Mały przedszkolak o wielkim sercu!

Współczesny człowiek jest bardzo zabiegany. Ciągle się spieszymy, gonimy za różnymi dobrami, sukcesami. Ciągłe chcemy dla siebie więcej i więcej. Świat nieustannie rzuca nam nowe wyzwania. W tym całym pędzie zapominamy niekiedy o samym sobie, nie mówiąc już o drugim człowieku. Dlatego tak ważne jest, aby od najmłodszych lat uwarliwiać dzieci na potrzeby innych, uczyć okazywać pomoc słabszym, potrzebującym, a także tym, którzy żyją obok nas.

Przedszkolaki z grupy „Myszki” uczestniczyły ostatnio w cyklu zajęć, które poruszały właśnie tę tematykę. Dzieci poprzez udział w zabawach dramatycznych, czy słuchaniu opowiadań i bajek terapeutycznych, uczyły się, jak okazywać innym dobro, szacunek, pomoc. Zajęcia te odbywały się w związku z przypadającym we wrześniu „Dniem Dobroczynności”.

Jak się okazało wzór do naśladowania mamy w grupie „Myszki”. Nasza koleżanka – Matylda Hanaj, pokazała, iż mimo młodziutkiego wieku można mieć wielkie serce. 14 września 2019 r., w piękną, słoneczną sobotę, Matylda wzięła udział w 5 Biegu Charytatywnym w Lublinie. Lublin był jednym z 12 miast w Polsce, gdzie odbył się 5. PKO

Bieg Charytatywny. Biegło ponad 3 tysiące dzieci i ona – nasza Matylda. A biegła po to, aby pomóc innym, bowiem celem biegu była pomoc dzieciom z ośrodków opiekuńczo-wychowawczych. Podczas zajęć przedszkolnych Matylda opowiedziała swoim rówieśnikom, jak przebiegał bieg, jakie emocje jej towarzyszyły, a przede wszystkim zaznaczyła cel w jakim biegła. Zaprezentowała także piękny medal, który przywozła z biegu. Podczas prezentacji w jej oczach widać było radość i satysfakcję z dokonanego czynu. Malutka, drobniutka, mająca za ledwie 5 lat dziewczynka to doskonały wzór do naśladowania zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Jako społeczność przedszkolna jesteśmy dumni, iż mamy w naszym przedszkolu tak wspaniałą koleżankę. Matyldzie życzymy dalszych sukcesów sportowych, a Rodzicom Matyldy – Państwu Elżbiecie i Jackowi Hanaj gratulujemy tak wyjątkowej pociechy!

Agnieszka Sobaszek

Bychawska Wigilia

Pokolędujemy przy wspólnym stole!

20 XII 2019 (piątek)

godz. 16.00

Bychawskie Centrum Kultury

wstęp wolny

Zapraszają:

Burmistrz Bychawy

Rada Miejska w Bychawie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bychawie

Bychawskie Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych

Gminna Rada Seniorów w Bychawie

Stowarzyszenie Razem dla Kultury

Gmina
Bychawa

BCK
Bychawskie
Centrum
Kultury